

Vergaderjaar 2021–2022

36 062

Raming der voor de Tweede Kamer in 2023 benodigde uitgaven, alsmede aanwijzing en raming van de ontvangsten

Nr. 1

GELEIDENDE BRIEF

Den Haag, 23 maart 2022

De Tweede Kamer behandelt jaarlijks haar eigen begroting, de Raming. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voegt de Raming toe aan hoofdstuk IIA van de Rijksbegroting. In deze geleidende brief bij de Raming worden de belangrijkste aandachtspunten voor 2023 beschreven. Het biedt naast de bespreking van de begroting ook de gelegenheid om de werkwijze van de Tweede Kamer en de stand van zaken van de Kamerorganisatie te bespreken.

– Implementatie werkgroep versterking functies Tweede Kamer

Op 9 juni 2021 heeft het Presidium besloten een werkgroep in te stellen die praktische voorstellen ontwikkelt om de wetgevende, controlerende en vertegenwoordigende functies van de Tweede Kamer te versterken. De Kamervoorzitter heeft op 8 juli 2021 de werkgroep ingesteld en deze is voortvarend te werk gegaan. Voor het kerstreces van 2021 presenteerde de werkgroep, onder leiding van het lid Van der Staaij, een rapport met een concrete werkagenda (Kamerstuk 35 992, nr. 1). Het rapport biedt handvatten om het Kamerwerk beter te organiseren zodat alle functies goed tot hun recht komen. De Kamer, en met name de vaste Kamercommissies, gaan de komende tijd aan de slag om de instrumenten die de Kamer ter beschikking heeft beter te benutten. De Kamervoorzitter heeft de werkgroep gevraagd met de Kamercommissies in gesprek te gaan. De commissievoorzitters hebben een belangrijke aanjagende rol om het wetgevingsproces en de controlefunctie van de Kamer te versterken. Periodiek wordt in kaart gebracht welke afspraken zijn gemaakt, welke aanbevelingen uit het rapport zijn opgepakt en hoe dit (waar nodig) verder kan worden gestimuleerd.

– Werkwijze van de Tweede Kamer

Het streven is om de komende periode als Tweede Kamer meer tijd uit te trekken voor wetgeving. Het is van belang dat de Kamer vroegtijdig betrokken wordt bij de totstandkoming van nieuwe wetgeving. De

commissies hebben hierin een belangrijke rol bij het bespreken van de wetgevingsagenda en het verdere wetgevingsproces, zodat dit uitmondt in consistente en uitvoerbare wetgeving. Op de agenda van de plenaire vergadering wordt meer tijd ingeruimd om wetgevingsdebatten te voeren. Het Presidium is bezig meer structuur aan te brengen in de plenaire agenda, bijvoorbeeld door afspraken te maken over één regeling van werkzaamheden en stemmoment per week. Ook wordt bekeken of meer thema- of hoofdlijnendebatten plenair kunnen worden gevoerd, zodat betekenisvolle onderwerpen op een samenhangende manier worden besproken.

De komende tijd, ook in relatie met de implementatie van de aanbevelingen van de werkgroep «Versterking functies Tweede Kamer» wordt verder onderzocht hoe de Kamer om kan gaan met de indiening van moties, zodat dit instrument van betekenis blijft.

Van januari 2021 tot januari 2022 was het kabinet demissionair. Toch heeft de Kamer in deze periode stevig doorgewerkt. In 2021 waren er meer rapporteurschappen dan in 2020. Het werken met rapporteurs is een manier om de controlerende functie van de Tweede Kamer te versterken. Er zijn in 2021 613 amendementen en 299 wetsvoorstellen ingediend. Een overzicht van relevante cijfers over het Kamerwerk over het jaar 2021 is terug te vinden in de Staat van de Kamer. Deze is als bijlage toegevoegd aan de Raming.

– Onderzoeksinstrumenten Tweede Kamer

De Kamer heeft in 2021 een parlementaire enquêtecommissie ingesteld over hoe de besluitvorming naar de aardgaswinning in Groningen en de schadeafhandeling op cruciale momenten is verlopen (Kamerstuk 35 561, nr. 2). De eindrapportage wordt in februari 2023 verwacht. Op 3 februari 2022 is de parlementaire enquêtecommissie fraudebeleid en dienstverlening geïnstalleerd (Kamerstuk 35 867, nr. 2). Deze commissie heeft een strakke planning en streeft ernaar om in de zomer/najaar 2023 het eindrapport op te leveren. Een volgende parlementaire enquête staat al op stapel, namelijk naar het coronabeleid. Aan een onderzoeksvorstel hiervoor wordt momenteel gewerkt. De parlementaire enquête is het zwaarste onderzoeksinstrument wat de Tweede Kamer kent en is vastgelegd in de Grondwet. Het is een intensief traject en de enquêtes leggen een groot beslag op zowel de politieke capaciteit als de ambtelijke. Het Presidium houdt de planning en de samenloop van de enquêtes nauwlettend in de gaten.

– Uitbreiding Kamerorganisatie

In 2021 heeft de Tweede Kamer bij de behandeling van de begroting van de Staten-Generaal een amendement aangenomen waardoor de personele capaciteit van de Dienst Analyse en Onderzoek (DAO) uitgebreid wordt met 10 fte (Kamerstuk 35 925 IIA, nr. 5). Het amendement is ingediend door het Presidium en heeft als doel de verdere versterking van de ondersteuning bij de (mede-)wetgevende en de controlerende taak van de Tweede Kamer. Hiermee wordt een eerste stap gezet in de versterking van de ondersteuning door DAO. Vijf fte is bedoeld voor de grote en toenemende behoefte aan ondersteuning op de terreinen staatsrecht, budgetrecht en uitvoerbaarheid van beleid. De overige vijf fte is bedoeld voor verdere versterking van de inhoudelijke ondersteuning in het wetgevingstraject (zoals toetsen op de onderbouwing en uitvoerbaarheid van beleid) en ter versterking van de ondersteuning bij de controlerende taak (zoals beoordelen van de evaluaties van beleid en het werken met rapporteurs). Inmiddels is een aantal van de genoemde fte's structureel ingevuld, de overige vacatures worden in de loop van 2022 ingevuld.

Naar aanleiding van de bespreking van het rapport «Versterking functies Tweede Kamer» heeft het Presidium in zijn vergadering van 26 januari 2021 besloten om te bezien welke verdere uitbreiding van de ambtelijke capaciteit of organisatorische doorontwikkeling nodig is op basis van de aanbevelingen van de werkgroep¹.

– Informatiepositie Kamer

De verbetering van de informatievoorziening richting de Kamer is een essentieel thema en al jaren een punt van zorg. Voor de uitoefening van de medewetgevende en controlerende taak van de Tweede Kamer is een goede informatieverstrekking van de regering noodzakelijk. In een brief² die de Voorzitter aan alle nieuwe bewindslieden heeft verzonden is daar nadrukkelijk op gewezen. Ook in de kennismakingsgesprekken die de Voorzitter heeft gevoerd met de nieuwe Ministers en Staatssecretarissen is de inlichtingenplicht van de regering op grond van artikel 68 Grondwet aan de orde gekomen. Het Presidium heeft – op verzoek van de Kamer – een werkgroep ingesteld die momenteel de processen rond de informatievoorziening, de omgang met artikel 68 Grondwet en de beantwoording van Kamervragen nader in kaart brengt.

– Omgangsvormen

Zorg dragen voor goede omgangsvormen in de Tweede Kamer is een verantwoordelijkheid van alle Kamerleden. De Voorzitter heeft over dit thema gesprekken gevoerd met fractievoorzitters, een notitie over dit onderwerp gepubliceerd (Kamerstuk 36 033, nr.1) en op 9 maart 2022 heeft de Tweede Kamer hierover gedebatteerd (Handelingen II 2021/22, nr. 58, debat over het rapport «Versterking functies Tweede Kamer – Meer dan de som der delen» (35 992, nr. 1) en over de omgangsvormen in de Tweede Kamer), waarbij tegelijkertijd ook de aanbevelingen van de werkgroep «Versterking functies Tweede Kamer» zijn betrokken. Het versterken van de functies van de Tweede Kamer hangt nauw samen met de wijze waarop het parlementaire debat wordt gevoerd. Tijdens het Kamerdebat is steun uitgesproken om meer tijd in te ruimen voor wetgeving. Ook is zorg geuit over verharding van de debat cultuur van de Kamer. Er is breed commitment om tijdens de vergaderingen sneller te normeren als de waardigheid van de Kamer in het geding is.

– Integriteit en sociale veiligheid

De Tweede Kamer heeft de afgelopen periode een set aan integriteitsregels geïmplementeerd: een Gedragscode Leden der Staten-Generaal, de Regeling toezicht en handhaving Gedragscode Leden der Staten-Generaal, de instelling van een onafhankelijk College van onderzoek integriteit en de benoeming van een onafhankelijke adviseur integriteit. De Tweede Kamer heeft hiermee voldaan aan alle aanbevelingen van de Groep Staten tegen Corruptie (GRECO)³ en aan de wens van de Tweede Kamer om een duidelijk systeem van integriteitsregels te ontwikkelen. Het Presidium bespreekt op dit moment de wenselijkheid van een uitbreiding van de Gedragscode in verband met sociale veiligheid. Het College heeft in februari 2022 haar eerste jaarverslag ingediend. Het jaarverslag is openbaar. Het College is voornemens later dit jaar een samenhangende set aanbevelingen voor verbetering van de Gedragscode alsook van de

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Brief 25 januari 2022, https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/werkwijzen_samenwerking_kamer_en_kabinet.pdf

³ Vierde nalevingsverslag GRECO (Kamerstuk 35 925 VII, nr. 102)

Regeling voor te leggen aan het Presidium. Dit document geeft aanknopingspunten voor de beoogde evaluatie van de Regeling.

Ook binnen de Tweede Kamerorganisatie staat het onderwerp integriteit hoog op de agenda. Leidinggevende krijgen trainingen hoe om te gaan met integriteitskwesaties in samenhang met het creëren van bewustwording over thema's als sociale veiligheid. Elke twee jaar wordt een onderzoek gehouden naar de werkbeleving onder ambtenaren. Voor 2023 staat weer een werkbelevingsonderzoek gepland.

Tijdens de vorige Raming van de Tweede Kamer is aangekondigd dat er een breed onafhankelijk onderzoek zou worden gehouden naar sociale veiligheid onder het Kamerpersoneel (Kamerstuk 35 572, nr. 1). De Voorzitter heeft in 2022 besloten dat dit onderzoek wordt verbreed naar alle Kamerbewoners (Leden, fractiemedewerkers en Kamerambtenaren). Alle Kamerbewoners hebben recht op een veilige werkplek waarin geen plaats is voor ongewenste omgangsvormen zoals pesten, discriminatie of (seksuele) intimidatie. Een breed onderzoek naar sociale veiligheid geeft een beeld over het werkklimaat in de Tweede Kamer en biedt basis om het beleid rondom sociale veiligheid nog verder te verbeteren. Ten behoeve van het onderzoek is de onderzoeksvraag uitgewerkt in een aantal concrete hoofdvragen. Vervolgens heeft er een aanbestedingsprocedure plaats gevonden. Verder wordt geïnvesteerd in trainingen voor klachtenafhandeling door leidinggevenden, omstandersinterventie en in de professionaliteit van vertrouwenspersonen en klachtencommissie.

Ten behoeve van de vitaliteit en gezondheid kunnen Kamerleden vanaf november 2021 een beroep doen op een bedrijfsarts en bedrijfsmaatschappelijk werk. In 2022 kan er ook gebruik gemaakt worden van een preventief vitaliteitsonderzoek. Op basis van dit onderzoek kan de bedrijfsarts advies geven of eventueel doorverwijzen naar specialistische hulp.

– Inclusie en diversiteit

Het streven is om de samenstelling van het personeelsbestand van de Tweede Kamerorganisatie meer divers en inclusief te maken. Als het gaat om een genderbalans en het invullen van participatiebanen voldoet de Tweede Kamer aan de streefnormen die hiervoor zijn gesteld. De Tweede Kamer heeft zich gecommitteerd aan het Charter Talent naar de Top. Het streefpercentage vrouwen in topfuncties dat de Tweede Kamer hanteert is 35%. In 2021 heeft de Kamerorganisatie aan dit streefcijfer voldaan (diensthoofden en MT: 39%). Op andere leidinggevende plekken binnen de organisatie is 51% vrouw. Vorig jaar was het percentage voor de top 45% en de subtop 40%. Hieruit valt af te leiden dat er minder vrouwelijke diensthoofden werkzaam zijn bij de Kamer dan het jaar daarvoor, maar wel meer vrouwelijke leidinggevenden in het algemeen.

De Tweede Kamer probeert op een zo breed en divers mogelijke manier talenten aan te trekken. De Tweede Kamer wil een diverse organisatie zijn, waarbij iedereen welkom is en zich welkom voelt, zodat de Kamerorganisatie een weerspiegeling kan zijn van deze samenleving. Binnen de huidige krappe arbeidsmarkt is en blijft het de komende tijd een uitdaging om aan deze diversiteit gevolg te geven, maar de Tweede Kamer zoekt naar verscheidenheid in collega's. Er wordt veel geïnvesteerd in het verstevigen van het werkgeversmerk «Tweede Kamer». Er wordt duidelijk gemaakt dat de Tweede Kamerorganisatie van en voor iedereen is. Om dit doel te bereiken wordt gebruik gemaakt van sociale media en worden trainingen georganiseerd ten behoeve van onbevooroordeeld werven. Ook komt er een eigen werkgeverswebsite: «Werken bij de Tweede

Kamer». Deze website zal in beeld, tekst en geluid de verschillende werkzaamheden binnen de Kamerorganisatie weergeven.

– Transparantie Kamerwerk – Wet open overheid

Het belang van een goede informatievoorziening is evident. Een belangrijke doelstelling is het Kamerwerk inzichtelijk te maken voor het grote publiek. De focus ligt op crossmediale communicatie: via verschillende kanalen wordt het werk van de Tweede Kamer toegelicht en uitgelegd. Ook worden er momenteel projecten ontwikkeld die speciaal gericht zijn op jongeren.

Vanuit het bredere kader van de i-strategie van de Tweede Kamer zijn de komende jaren drie doelen belangrijk: digitalisering, openbaarheid en informatiehuishouding.

Binnen de Tweede Kamer is behoefte aan een moderne werkomgeving, waardoor mobiel werken (tijd- en plaatsafhankelijk) mogelijk wordt. De noodzaak hiervan is duidelijk gebleken in de achterliggende coronaperiode, waarbij thuiswerken voor velen de norm werd. Het doel is om een betere mobiele toegang en een verbeterde digitale vergaderfunctie te realiseren voor zowel de politieke als de ambtelijke organisatie. De digitale vergaderfunctie wordt in het eerste kwartaal van 2022 gerealiseerd.

De doorontwikkeling van de digitale werkplek, waarbij meer gebruik wordt gemaakt van cloud ontwikkelingen is een logisch vervolg. Dat wordt de komende jaren gefaseerd ontwikkeld en ingevoerd.

Het reeds bestaande open dataportaal (ODP) zal vanaf september 2022 toegankelijk zijn voor iedereen: nieuwe afnemers van openbare parlementaire data worden vanaf dat moment (zonder verplichting tot registratie) verwelkomd.

Op 1 mei 2022 treedt de Wet open overheid (Woo) in werking. Deze wet is ook van toepassing op de Tweede Kamer en heeft impact op de Kamerorganisatie. De Tweede Kamer levert op verzoek informatie aan burgers en organisaties waardoor de transparantie van het Kamerwerk verder vergroot wordt. Er komt een speciaal loket waar de informatieverzoeken, samen met de diensten die bij het Woo-verzoek betrokken zijn, behandeld worden.

De Tweede Kamer is bezig met het op orde brengen van de informatiehuishouding. Dit is van groot belang om te kunnen voldoen aan de Woo en de Archiefwet. Met het oog hierop is een meerjarige programma Verbetering informatiehuishouding Tweede Kamer (VITK) gestart. Het tijdig en volledig kunnen terugvinden van informatie voor Woo-verzoeken kan alleen als informatie (documenten, mails, audio en video) duurzaam zo lang als nodig toegankelijk is.

– Integrale veiligheid

De beveiliging van de Tweede Kamer is onderwerp van permanente aandacht. Zowel de fysieke als digitale veiligheid wordt steeds belangrijker. Het Presidium is zich hiervan bewust. In het komende jaar wordt extra geïnvesteerd in de fysieke veiligheid van de Tweede Kamer en haar bewoners. Dit gebeurt aan de hand van verschillende trajecten, zowel in de organisatiestructuur als praktische en bouwkundige aanpassingen in en binnen het gebouw. De reorganisatie van de Beveiligdienst is afgerond. De taken en verantwoordelijkheden van de functie van beveiligingsambtenaar (BVA) zijn opnieuw beschreven en leiden tot een bureau Beveiligingsautoriteit Tweede Kamer. Hiermee wordt het fundament gelegd voor een goed functionerende «veiligheidsdriehoek» van de Tweede Kamer:

het bureau BVA, de Beveiligingsdienst en de Chief Information Security Officer (CISO). Samen dragen zij zorg voor een goed en integraal veiligheidsbeleid, onder eindverantwoordelijkheid van de Griffier. Naast het versterken van de interne beveiligingsorganisatie wordt ook de samenwerking met de externe veiligheidsketenpartners die betrokken zijn bij de beveiliging van de Kamerbewoners met kracht voortgezet, op alle niveaus.

Vanwege de toegenomen aandacht voor veiligheid in en om de Tweede Kamer in de tijdelijke huisvesting in Den Haag, groeit ook de urgentie voor communicatie over veiligheid. Via een te starten informatiecampagne-aanpak wordt er meer aandacht besteed aan de communicatie over veiligheid. De veiligheidscommunicatie beoogt mensen op basis van de feiten planmatig en duidelijk te informeren zodat zij weten dat veiligheid de nodige aandacht heeft, wat resultaten zijn van verbeteringen en wat zij zelf hieraan kunnen bijdragen.

Veiligheidsrisico's zijn er ook digitaal. De Tweede Kamer blijft voor haar primaire en secundaire processen in hoge mate afhankelijk van digitale informatiesystemen. Deze systemen zijn wereldwijd voortdurend onderhevig aan allerlei soorten bedreigingen van diverse soorten actoren. Het is cruciaal dat de informatiebeveiliging bij de Kamer nu en in de komende jaren op een hoog plan blijft staan. Hiervoor zijn de afgelopen jaren al de nodige stappen gezet, onder andere via de inrichting van het Bureau CISO en het Security Expert Team. De daarin gekozen werkwijze, waarin een aantal activiteiten intern binnen het Bureau CISO wordt uitgevoerd en een aantal activiteiten onder regie van Bureau CISO plaatsvindt met de expertise van externe partijen, wordt ook in 2023 voortgezet. Daarnaast zal in 2023 verder worden gewerkt aan het versterken van de weerbaarheid van de Kamer bij incidenten die raken aan de veiligheid van de digitale systemen. Daarbij wordt de nodige aandacht besteed aan het op peil houden én versterken van de «security awareness» van alle Kamerbewoners.

– Renovatie Binnenhof

De renovatie van het Binnenhof wordt uitgevoerd door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Als gebruiker van het Binnenhof is de Tweede Kamer nauw betrokken bij dit proces en stelt zij de Programma's van eisen en het ontwerp vast en draagt zij zorg voor een succesvolle ingebruikname. De Tweede Kamer werkt intensief samen met de architecten en het RVB aan het toetsen en afronden van het Definitief Ontwerp (DO). Het streven is dit ontwerp voor de zomer van 2022 vast te stellen. Tijdens de verbouwing monitort de Tweede Kamer als gebruiker de uitvoering en helpt zij waar nodig bij het oplossen van knelpunten indien wijzigingen op onderdelen van het ontwerp noodzakelijk blijken.

Parallel aan de renovatie van het Binnenhof worden ook de dependances van de Tweede Kamer gerenoveerd. Het eerste kwartaal van 2022 staat in het teken van het vaststellen van het totaal aan ruimtebehoefte voor de Tweede Kamer en het door het RVB verwerven van extra ruimte in de nabijheid van het hoofdcomplex. In de periode daarna wordt het voorontwerp voor bestaande en mogelijke nieuwe dependances opgesteld. De oplevering van de gerenoveerde totale huisvesting van de Tweede Kamer vindt naar verwachting plaats rond het kerstreces van 2026 en de verhuizing in het zomerreces van 2027.

Na de snelle en soepele verhuizing naar B67 in het zomerreces van 2021, wordt momenteel gewerkt aan het oplossen van de restpunten van deze verhuizing en het in gebruik nemen van de tijdelijke huisvesting.

Tot slot

Ondanks de coronapandemie is het parlementaire werk de afgelopen periode doorgegaan, mede met behulp van digitale vergadermogelijkheden. Helaas hebben we af en toe de deuren van het Kamergebouw voor het publiek moeten sluiten en konden niet alle werkbezoeken doorgaan. Het Presidium ziet dat er binnen de organisatie voortdurend gewerkt wordt aan verbeteringen om het parlementaire proces met de juiste (digitale) hulpmiddelen toe te rusten zodat de Tweede Kamer haar taken goed kan vervullen. Tevens wordt geïnvesteerd in personele uitbreiding van een aantal diensten om de inhoudelijke ondersteuning van de Kamerleden verder te verbeteren. Het presidium is ervan overtuigd dat de Raming 2023 die hierbij wordt aangeboden een goede basis biedt om de komende tijd invulling te geven aan de taken van de Tweede Kamer. Het presidium ziet ernaar uit om met u in gesprek te gaan over deze Raming.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Vera Bergkamp